

lausunto

10.09.2010

TEM/1832/00.06.01/2010

VM:n lausuntopyyntö VM038:02/20091275/00.01.00.01/2010

Lausunto valtiovarainministeriön lausuntopyyntöön työryhmämuistion luonnoksesta: Valtion tietojärjestelmähankkeiden arviointitoiminnon kehittäminen

Työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) lausunnossa on otettu huomioon hallinnonalalta tulleet kommentit Tekesiltä, VTT:ltä ja Tesiltä. Lausuntonaan TEM esittää seuraavan:

Yleisesti:

Valtiokonsernin yhteinen hankkeiden arviointitoiminto nähdään tarkoituksenmukaisena ja tärkeänä osana julkisen hankeohjauksen ja hanke-toiminnan kehittämistä. Arviointityössä on kuitenkin syytä myös huomioida organisaatioiden hankeyhteistyö yksityissektorin kanssa ja siihen liittyvä luottamuksellisuus (esim VTT).

Näkemykset numeroituihin kohtiin:

1.1. työryhmän esitykset:

1. Olennaista on että virastokohtaisen hankesalkun voi korvata myös hallinnonalan yhteisellä hankehallinnan menettelytavalla ja järjestelmällä, jossa voidaan rakentaa virastolle omat hankesalkut.
2. Virastojen velvoittavuus ilmoittaa tietojärjestelmähankkeensa ministeriölle vahvistaa ministeriön mahdollisuuksia huolehtia tietohallintolain toteutumisesta ja on näin ollen kannatettava linjaus. Toiminnan on kuitenkin syytä perustua hallinnonalan yhteiseen toimintaan.
3. TEM osallistuu esityksen mukaisesti poikkihallinnolliseen hankkeeseen. Salassapitoon liittyvät reunaehdot huomioiden on tarkoituksenmukaista kuitenkin rakentaa sellainen yhteinen järjestelmä, jossa virasto saa näkymän myös muiden toimijoiden hankkeisiin, jolloin voidaan mahdollistaa tiedonvaihto.
4. VM:n tulisi tarjota arviointiin helppokäyttöinen kehikko ja suositukset sen käyttämisen ajankohdista (gateway-pisteet).
5. Onko tarpeen tarkentaa, mitä tarkoittaa kokonaisinvestointikustannus? Sisältääkö se järjestelmän tai muun toteutuksen koko elinkaaren kustannukset? Ehdotus on kannatettava ottaen huomioon joidenkin toi-

mijoiden hankkeisiin liittyvät salaussopimukset, IP -oikeuksien suojaukset ja maan turvallisuuteen liittyvät erityisvaatimukset.

6. Kannatettava esitys, ottaen huomioon kohdassa 5 esille tulleet erityisvaatimukset.

7. TEM osallistuu tarpeen mukaan hankehallintaan liittyvien JHS -suositusten kehittämiseen. TEM tuo osaltaan työhön käyttäjänäkökulmaa. TEM:n oman käynnissä olevan hankekehitystyön kannalta on erityisen tärkeää olla tilanteen tasalla hankehallintaan liittyvien JHS -suositusten laatimisesta.

Arviointitoiminnon tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että sen toiminta aidosti parantaa kehitystoiminnan laatua ja ohjusta ja että virastot tunnistavat tämän lisäarvon. Toiminto ei saa jäädä pelkäksi hallinnolliseksi taakaksi.

8. Parhaan tuloksen arviointitoimintoon antaa vapaaehtoinen ja työtilanteet huomioiva mahdollisuus osallistumiseen. Yksi vaihtoehto on myös perustaa arviointipooli osin tehtävä- tai virkakiertoon, jossa esimerkiksi yksi virkamies siirtyisi määräajaksi kokonaan arviointipooliin. Tämä mahdollistaisi virkamiehen aidon keskittymisen arviointitehtävään ja olisi osa julkisen työnantajan työn mielekkyyden lisäämistä. Virkamiehistä ja yksityisen sektorin toimijoista koostuva arvioijapooli nähdään kaikista tarkoituksenmukaisimpana vaihtoehtona järjestää arviointitoiminto, kun tavoitteena on koko julkishallinnon hankeosaamisen ja -tiedon kehittäminen.

9.VIP:n, ValtIT:n ja muiden osallistuvien toimijoiden roolijako toiminnassa tulee olla selkeä.

10. HAUS yhteistyössä on syytä kiinnittää huomiota HAUS -koulutusten houkuttelevuuteen. Koulutusyhteistyö ei ole tarpeeksi vaikuttavaa, jos näihin koulutuksiin ei osallistuta riittävän kattavasti.

11. TEM osallistuu tarvittaessa arviointikehikon valmisteluun.

12. TEM osallistuu tarvittaessa JHS -suositusten päivittämiseen.

2. Arviointitoiminnon mahdollisuudet:

Arviointitoiminto antaa merkittävää lisäarvoa kehitettäessä julkisen hallinnon hanketoimintaa. On kuitenkin syytä pitää esim. itsearviointiin liittyvät kehikot tarpeeksi yksinkertaisina ja joustavina, jotta kynnys niiden käyttämiseen ei nouse korkeaksi. Onnistuakseen toiminnon tulee kannustaa oikeisiin toimintamalleihin eikä siitä tule syntyä mielikuvaa kehittämisen jarruna.

3. Työpanos:

Arviointityöhön osallistuminen nähdään osaksi henkilöstön osaamisen kehittämistä ja siksi lähettäjäorganisaatiolle myös hyödyllisenä. Julkisen toimijoiden tiedonvaihto on myös tärkeää kokonaisarkkitehtuurityön kehittämisen ja soveltamisen kannalta. Tiukat tuottavuustavoitteet asettavat hallinnonalan organisaatiot asemaan, jossa voi olla haastavaa irrottaa virkamiehiä kokonaan uuteen toimintoon. Sitoutuminen arviointitoi-

mintoon vaatii valtiokonsernin selkeää viestiä, että hanketoiminnan kehittäminen on tulevaisuuden tärkeä satsaus.

4. Yhteiset menetelmät:

Yhteiset menetelmät ovat hyvin haastavia toimijoiden erilaisen luonteen vuoksi. Hankesalkun hallinnassa ja projektin etenemisen arvioinnissa voidaan tunnistaa yhteisiä toimintamalleja (hyöty- kustannusanalyysit ja riskit). Varsinaiseen projektinhallintaan voi olla hankalaa löytää menetelmiä, jotka tukevat kaikkia toimijoita eivätkä näin ollen muodostuisi joillekin hallinnolliseksi taakaksi. Yhtenäisiä menetelmiä kehitettäessä on syytä kiinnittää huomiota ketteryyteen ja toisaalta alan standardien soveltamiseen.

5. JHS:

JHS –suositusten tunnettuuteen on syytä panostaa nykyistä enemmän. Tietohallinnossa työskentelevät ovat jo paremmin tottuneet JHS -ohjaukseen kuin substanssissa työskentelevät hankepääalliköt. JHS -ohjeiden tulee olla käytännön hanketyössä koeteltuja.

Hankkeiden toteutus saattaa olla hyvin organisaatiosidonnaista ja siksi on tärkeää, että JHS -suositusten avulla tehtävät menetelmät liittyvät juuri näihin muistiossa esiin tuleviin hankkeen onnistumisen kannalta kriittisiin havaintoihin jo ennen hankkeen käynnistyspäätöstä ei niinkään hankkeen toteutuksen ohjaamiseen.

JHS on paras kanava yhteisiin menetelmiin ohjaamisessa.

6. Oppiva organisaatio:

Viraston tai virastokokonaisuuden projektitoimisto mahdollistaa parhaiten yhteisten käytäntöjen levittämisen. Projektitoimistoon sijoittuvat eri projekteissa toimivat ammattimaiset projektipääalliköt voivat parhaiten toimia arviointitoiminnan ja hanketyön avainhenkilöinä.

Raimo Porttikivi
tietohallintojohtaja

Piia Rekilä
hankepääallikkö

Jakelu

lausunnon antajat
TEM hallinnonalan tietohallinnon koordinaatioryhmä

Tiedoksi.

avs Kalle J Korhonen
TEM Tietohallinnon ohjaus- ja johtaminen ryhmä